

MAYIS 2021 VE ÖNCESİ TARİH BASKILI
SOSYAL POLİTİKA
DERS KİTABINA İLİŞKİN DÜZELTME CETVELİ

1. 1. Ünite'nin, 12. Sayfasının, 3. Paragrafı aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“Sosyal politikanın finansman kaynakları ve bu kaynakların büyüklüğü ile devlet bütçesinden sosyal nitelikli harcamalara ayrılan pay, devletin sosyal niteliğini belirleyen oldukça önemli bir unsurdur (Koray, 2008: 100). Sosyal harcamaların, gayrisafi yurt içi hâsıla içerisindeki payı ölçütü, sosyal politikaların gelişmişlik düzeyini yansıtan önemli bir göstergedir. Ayrıca bu oran, ülkenin yaşam kalitesi hakkında da fikir vermektedir. Refah devleti tanımını içerisinde değerlendirilebilecek ülkeler için bu oran oldukça yüksektir. Örneğin, Norveç ve Danimarka'da bu oran sırasıyla %22,9 ve %30,8'dir. Bu iki ülke insani gelişmişlik endeksinde de üst sıralarda yer almaktadır. Bu ülkelerde sosyal politikanın finansmanı genellikle devlet tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle devlet tarafından yapılan sosyal harcamaların gayrisafi yurt içi hâsıla içerisindeki payı oldukça yüksektir. Amerika Birleşik Devletlerinde bu oran %20,0 olmakla beraber, ülkenin insani gelişmişlik endeksindeki yeri 3'lüktür. Amerika Birleşik Devletlerinde, sosyal harcamalardan pay alan kesimlerin ve özel fonların sosyal harcamalara katkısı yüksek olduğu için gayrisafi yurt içi hâsıla içerisinde devlet tarafından yapılan sosyal harcamaların payı düşüğe de ülkenin insani gelişmişlik endeksindeki sıralaması yüksektir. Türkiye'de ise bu oran %12,8'dir. Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) üyesi ülkelerin ortalaması olan %21,9'un altında olan bu oran, sosyal harcamaların yeterli büyüklüğe ulaşmadığını göstermektedir. Bu yorumu destekler bir diğer gösterge de Türkiye'nin insani gelişmişlik endeksinde 90. sırada yer almasıdır (OECD İstatistikleri ve İnsani Gelişme Raporu 2011'den elde edilen oranlardır. <http://stats.oecd.org>, <http://hdr.undp.org>).”

2. 1. Ünite'nin, 13. Sayfasının, 3. Paragrafı aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“Sosyal politikanın kişi bakımından kapsamını oluşturan bağımlı çalışanların sayısal çoklukları hakkında istatistiki bilgiler bize daha net bir çerçeve çizebilecektir. Endüstrileşmiş ülkelerde bağımlı çalışanların toplam nüfus içerisindeki oranları oldukça yüksektir. Danimarka'da bağımlı statüde çalışanların nüfusa oranı %72,4, Japonya'da %71,8, Norveç'te %75,4, İsveç'te %74,5, İngiltere'de %70,8 iken bu oran Türkiye'de sadece %49,2 ile OECD ortalaması olan %65,2'nin oldukça altındadır (OECD İstatistikleri, <http://stats.oecd.org>). Bağımlı çalışanların sayısının ülke nüfusu içerisinde yüksek olması, sosyal politikaların yararlanıcılarının sayısının artmasını ve bir baskı grubu oluşturarak taleplerine erişmelerini kolaylaştırıcı bir etki yaratmaktadır.”

3. 3. Ünite'nin, 68. Sayfasının, 3. Paragrafı aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“Küresel gelişmeler her alanda olduğu gibi işgücü piyasalarını da derinden etkilemiş ve işsizlik sorununun gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun dünya çapında tüm ülkelerin ortak sorunu hâline gelmesine neden olmuştur. ILO'nun dünya işgücü piyasalarında ortaya çıkan gelişme ve eğilimlerini yorumladığı Küresel İstihdam Eğilimleri 2014 Raporu'na göre; dünya genelinde 2013 yılında önceki yıla göre yaklaşık 5 milyon kişi daha işsiz kalmış ve toplam işsiz sayısı küresel düzeyde yaklaşık 202 milyona ulaşmıştır (ILO, 2014, 11). Bu durum, istihdamdaki artışın işgücündeki genişlemeyi yeterince karşılayamadığını göstermektedir. Bununla birlikte, 2013 yılı küresel işsizlik oranı %6,0 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılı için küresel işsizlik oranı %6,1 olarak öngörülmektedir. Küresel işsizliğin yakın gelecekte kriz öncesindeki düzeye gerileme ihtimali oldukça düşüktür.”

4. 3. Ünite'nin, 69. Sayfasının, 1. Paragrafından sonra gelen Dikkat İkonu aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“ILO'nun 2014 Küresel İstihdam Eğilimleri Raporuna göre; 2013 yılında, 375 milyon işçi (toplam küresel istihdamın %11,9'u) çalışması karşılığında günlük 1,25 \$'dan; 839 milyon işçi (toplam küresel istihdamın %26,7'si) ise günlük 2 \$'dan daha az gelir elde etmektedir (ILO, 2014: 12). Çalıştığı hâlde yeterli gelir elde edemeyen bu insanlar, çalışan yoksullar olarak tanımlanmaktadır.”

5. 4. Ünite'nin, 98. Sayfasının, 4. Paragrafının son cümlesi aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“Kişi başına düşen millî gelir açısından dünyanın en zengin ülkesi olan Katar'da kişi başına düşen millî gelir 81.300 \$ iken dünyanın en yoksul ülkesi Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nde bu rakam sadece 370 \$'dır.”

6. 4. Ünite'nin, 99. Sayfasındaki, Tablo 4.1 aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

Satın Alma Gücü Paritesine Göre Kişi Başına Düşen Milli Gelir Açısından Dünyanın En Yoksul 10 Ülkesi, (\$)	Satın Alma Gücü Paritesine Göre Kişi Başına Düşen Milli Gelir Açısından Dünyanın En Zengin 10 Ülkesi, (\$)
Kongo Demokratik Cumhuriyeti: 370	Katar: 81.300
Burundi: 560	Çin'in Makao Bölgesi: 68.710
Eritre: 560	Norveç: 66.960
Liberya: 600	Lüksemburg: 65.190
Nijer: 650	Singapur: 61.100
Orta Afrika Cumhuriyeti: 860	İsviçre: 56.240
Malavi: 880	Hong-Kong: 53.050
Togo: 920	ABD: 50.610
Madagaskar: 950	Kuveyt: 48.190
Gine: 950	İsveç: 44.150
Ortalama: 730	Ortalama: 59.550

7. 4. Ünite'nin, 99. Sayfasındaki, Tablo 4.2 aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

Türkiye'de Gini Katsayısı										
2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0,44	0,42	0,40	0,38	0,42	0,40	0,40	0,41	0,40	0,40	0,40

8. 4. Ünite'nin, 104. Sayfasındaki, Tablo 4.3 aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

Coğrafi Bölge	Satın Alma Gücü Paritesine Göre Günde 1.25 \$'ın Altında Gelir Elde Edenlerin Toplam Nüfusa Oranı (%)	Satın Alma Gücü Paritesine Göre Günde 2 \$'ın Altında Gelir Elde Edenlerin Toplam Nüfusa Oranı (%)
Doğu Asya ve Pasifik	12.5	29.7
Avrupa ve Merkez Asya	0.7	2.4
Latin Amerika ve Karayipler	5.5	10.4
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	2.4	12
Güney Asya	31	66.7
Alt-Sahra Afrika	48.5	69.9

9. 5. Ünite'nin, 135. Sayfasındaki, Tablo 5.2 aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

Sosyal Sigorta Programları	1940	1949	1958	1967	1977	1989	1995	2004	2009	2013
Herhangi Bir Sosyal Sigorta Programı Olan Ülkeler	57	58	80	120	129	145	165	172	172	177
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları	33	44	58	92	114	135	158	171	171	176
Hastalık, Analık Sigortaları	24	36	59	65	72	84	105	126	129	133
İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortaları	57	57	77	117	129	136	159	167	167	165
İşsizlik Sigortası	21	22	26	34	38	40	63	81	85	81
Aile Ödenekleri Sigortası	7	27	38	62	65	63	81	98	103	98

10. 5. Ünite'nin, 136. Sayfasının, Üstten 3. Maddesi aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

- İşsizlik sigortasının kurulması ile iktisadi gelişme seviyesi ve sanayileşme arasında doğrudan bir bağlantı vardır. 2013 yılı itibarıyla oluşturulan 81 ülke tek tek incelenirse tamamına yakınının gelişmiş ülke olduğu görülür. Gerçekte sayı bundan daha az olması gerekir ancak 1990'lı yıllarda Geçiş Ekonomileri olarak adlandırılan Eski Doğu Bloku ülkeleri sistemlerini değiştirme kapsamında işsizlik sigortasını kurmuşlar ve bu nedenle sayı yükselmiştir.

11. 5. Ünite'nin, 139. Sayfasındaki, Tablo 5.3 aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

Ülkeler	Ortalama Hayat Ümidi (2011)		Emekli Olma Yaşı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Almanya	78	83	65	65
İngiltere	79	82	65	65
İspanya	79	83	65	65
Norveç	79	83	67	67
İsveç	80	84	65	65
Fransa	78	85	65	65
Polonya	72	81	65	60
İtalya	80	85	65	60
Yunanistan	78	84	65	65
Rusya	63	75	60	55
Bulgaristan	71	78	63	60
Türkiye	73	78	60	58

12. 5. Ünite'nin, 145. Sayfasındaki, Kendimizi Sınayalım bölümündeki 3. Soru aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

3. Aşağıdakilerden hangisi, geleneksel sosyal güvenlik tekniklerinden biri olarak değerlendirilemez?
- a. Aile içi yardımlaşma
  - b. Bireysel tasarruflar
  - c. Dini sosyal yardımlar
  - d. Vakıflar aracılığıyla yapılan yardımlar
  - e. Kamu sosyal güvenlik harcamaları

13. 6. Ünite'de sıkça geçen "özürlü" kavramı "engelli" olarak düzeltilmiştir.

Kitabın genelinde ve özellikle 6. Ünite'de sıkça kullanılan "özürlü" kavramının yerine değişen kanuni düzenlemeler nedeniyle "engelli" kavramı kullanılmıştır.

14. 6. Ünite'nin 165. Sayfasının, 3. Paragrafı aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

"Anayasa dışında Türk mevzuatında çok sayıda kanunda eşitlik ve ayrımcılık yasağı düzenlenmektedir. Bu düzenlemeler arasında; 22.5.2003 tarih 4857 sayılı İş Kanunu, 26.9.2004 tarih ve 5237 sayılı Ceza Kanunu'nun ayrımcılık yasağı ile ilgili 122. maddesi yanında 3., 105., 115., 118., 125., 153. ve 216. maddeleri; 1.7.2005 tarih ve 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu'nun 4., 13., 14. ve 15. maddeleri; 14.7.1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 7. ve 125. maddeleri; 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 4. maddesi; 22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Medeni Kanunu'nun 68. ve Medeni Kanun'un "Evliliğin Genel Hükümlerini" düzenleyen üçüncü bölümünde eşler arasında eşitliği sağlamaya yönelik hükümler, 24.5.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmet Kanunu'nun 4. maddesi, 18.10.2012 tarih ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 25. maddesi sayılabilir (Gül ve Karan, 2011; 93-107; Gülmez, 2009: 644-652, 666-682)."

15. 7. Ünite'nin 179. Sayfası aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“... maddesinde eşitlikle ilgili genel düzenleme içinde cinsiyet kavramına da yer verilmiştir. 07.05.2004 tarihinde 5170 sayılı Kanun'la bu maddeye “kadın ve erkek eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür” fıkrası ile 07.05.2010 tarih ve 5982 sayılı Kanun'la “bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı yorumlanamaz” ek cümlesi eklenmiştir. Ayrıca Anayasa'nın 50. maddesinde kadınların çalışma koşulları bakımından özel olarak korunmaları, 70. maddesinde kamu hizmetlerine girme hakkı ve ayrımcılık yasağı ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Türkiye'de hâlen çalışma yaşamında kadınların korunmasına yönelik çok sayıda kanun ve yönetmelikte düzenleme bulunmaktadır. Ancak kadın işçilerin çalışma yaşamında korunması ile ilgili en ayrıntılı düzenleme 22.05.2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanunu'nda yer almaktadır. Bununla birlikte kanun kadınların yoğun olarak çalıştıkları ev hizmetleri ile 50'den az işçi çalıştıran tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerleri ve işletmeleri kapsam dışında bırakmaktadır. Kadın işçilerin çalışma yaşamında cinsiyete dayalı ayrımcılığa karşı korunması ile ilgili düzenlemeler İş Kanunu'nun 5. maddesinde eşit davranma ilkesi başlığı altında yer almaktadır. Kadınların tercih ettikleri bir çalışma şekli olan kısmi süreli çalışma ile ilgili olarak 13. ve 5/2'de düzenlemeler yapılmaktadır. Gebe ve anne işçilerin feshe karşı korunması 18/ d ve e fıkraları ile 25 I-b; kadının işyerinde cinsel tacize karşı haklı nedenle derhal fesih hakkı 24/II-d'de düzenlenmektedir. Kadın işçilerin fizyolojik özellikleri nedeniyle korunmasına yönelik olarak; 4857 sayılı İş Kanunu'nun 72. maddesinde kadın işçilerin yer altı ve su altında çalıştırılmaları yasaklanmaktadır. 73. maddede sanayiye ait işlerde 18 yaşını doldurmuş kadın işçilerin gece postalarında çalıştırılmalarının yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir. 74. maddede kadın işçilere doğum öncesi sağlık muayene izni verilmesi, doğumdan önce ve sonra belli bir süre çalıştırılmalarının yasaklanması, hamile kadın işçilerin gerekli görüldüğü durumda işçi sağlığına uygun daha hafif işlerde çalıştırılması, ücretsiz izin ile süt izni düzenlenmektedir. Kıdem tazminatı ile ilgili olarak kadın işçilerin evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile hizmet akdini sona erdirmesi halinde kıdem tazminatı alması esası kabul edilmektedir (Soysal, 2006: 110-124; Fettah, 2006: 52-58, 61-70, 77-84, 87-88). 16.08.2013 tarih 28737 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Gebe ve Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelikte gebe ve emziren kadın işçilerin çalışma koşulları ayrıntılı olarak düzenlenmekte, işverenin emzirme odası ile yuva açması ile ilgili esaslar belirlenmektedir. Ebeveyn izni konusunda ise Türk hukukunda henüz bir düzenleme bulunmamakta, 6 yaşın altındaki çocuklara yönelik ücretsiz veya düşük ücretli çocuk bakım hizmetleri ise yetersiz kalmaktadır. Türkiye BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni bazı çekincelerle 1985 yılında kabul etmiş, daha sonra bu çekinceleri kaldırmıştır. 2000'li yıllarda da kurumsal alanda bazı gelişmeler sağlanmıştır (Seyyar, 2011: 299).”

16. 7. Ünite'de sıkça geçen “özürlü” kavramı “engelli” olarak düzeltilmiştir.

Kitabın genelinde ve özellikle 7. Ünite'de sıkça kullanılan “özürlü” kavramının yerine değişen kanuni düzenlemeler nedeniyle “engelli” kavramı kullanılmıştır.

17. 7. Ünite'nin 181. Sayfası aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“... nularında çocukları ve gençleri koruyucu düzenlemeler getirmektedir (Yıldırım 2008: 55-64). Örgütün 26.06.1973 tarihinde kabul edilen 138 sayılı İstihdama Kabulde Asgari Yaş Sözleşmesi ile 17.06.1999 tarih ve 182 sayılı Çok Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi bu konu ile ilgili önemli sözleşmeler arasındadır. Ayrıca 18.06.1998 tarihli Çalışmaya İlişkin Temel Haklar ve İlkeler İle İzlenmesi Bildirgesi'nde çocuk işçiliğine etkin şekilde son verilmesi ilkesine yer verilmektedir. Örgüt 1992 yılında da çocuk işçiliği ile mücadele etmek amacıyla “Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı'nı (IPEC)” başlatmıştır. Programın uzun vadeli hedefi; çocuk işçiliğini ortadan kaldırmak, kısa ve orta vadeli hedefi ise çocukların korunması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesidir. Program; programa katılan ülkelerde kamu ve sivil toplum örgütleri tarafından yürütülmektedir (Cesur, 2006: 117-118, 123). Program; vergi, kalkındırma, hukuk reformu, farkındalık yaratma, sosyal mobilizasyon, çocukların tehlikeli işlerden korunması, bu işlerden çıkarılması, rehabilite edilmesi, çocuk işçilerin aileleri için alternatifler yaratılması faaliyetlerini içermektedir (Avşar ve Öğütoğulları, 2012: 18). Çocuk ve gençlerle ilgili olarak Avrupa Konseyi belgeleri arasında ise Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'nın 7. maddesi, 01.07.2000 tarihinde yürürlüğe giren Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi yer almaktadır. AB belgeleri arasında Çalışanların Temel Sosyal Hakları Topluluk Şartı'nın 20. ve 22. maddeleri ile Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 32. maddesi çocuklar ve gençlerin çalıştırılmaları ile ilgilidir. Ayrıca 02.06.1994 tarih ve 94/33 sayılı Gençlerin İşyerinde Korunmasına İlişkin Direktif gençler ve çocukların çalıştırılmaları ile ilgili düzenlemeler içermektedir (Kılıç, 2011: 50-61; Avşar ve Öğütoğulları, 2012: 19-21).

Türkiye'de ise çocukların çalışma yaşamında korunması ile ilgili ilk düzenleme 151 sayılı Kanun'la 1921 yılında yapılmıştır. Daha sonra 3308 sayılı İş Kanunu ve diğer kanunlarda çocuklar ve gençlerin çalışma yaşamında

korunması ile ilgili çeşitli düzenlemelere yer verilmiştir. 1961 Anayasası'nda çocuklar ve gençlerin çalışma koşulları bakımından özel olarak korunacakları belirtilmiş, 1982 Anayasası'nın 10. maddesine 07.05.2010 tarih ve 5982 sayılı Kanun'la eklenen fıkra ile çocuklar için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacağı hükme bağlanmıştır. Anayasa'nın 50. maddesinde de kimsenin yaşına, cinsiyetine ve gücüne uygun olmayan işlerde çalıştırılmayacağı, küçüklerin çalışma koşulları bakımından özel olarak korunacakları belirtilmiştir. Hâlen Anayasa'nın dışında çok sayıda kanun, tüzük ve yönetmelikte çocukların ve gençlerin çalışma yaşamında korunmaları ile ilgili düzenlemeler bulunmaktadır (Kılıç, 2011: 16, 61). Bu kanunlar arasında konu ile ilgili en ayrıntılı düzenlemeler 4857 sayılı İş Kanunu'nda yer almaktadır. İş Kanunu'nun 71. maddesinde çalıştırılma yaşı "15 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılmaları yasaktır. Ancak on dört yaşını doldurmuş ve ilköğretimi tamamlamış olan çocuklar, bedensel, zihinsel ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabilir" şeklinde belirtilmektedir. Maddede ayrıca çocukların ve gençlerin çalıştırılma koşulları düzenlenmektedir. Kanunun; 72. maddesinde çocukların ve gençlerin yer ve su altında çalıştırılma yasağı, 73. maddesinde gece çalıştırılma yasağı, 53. maddesinde yıllık ücretli izin, 24. maddesinde işyerinde cinsel tacize yönelik olarak işçinin fesih hakkı, 71. maddesinde öğrenim hakkının korunmasına yer verilmektedir. Ayrıca kanunun ilgili maddelerinde belirtilen ve kanuna uygun olarak çıkarılan çok sa-

18. 7. Ünite'nin 183. Sayfasının 2. Paragrafı aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

"Türkiye'de yaşlılara yönelik sosyal politikaların kapsamı henüz sınırlıdır. Yaşlılara yönelik politikalar arasında yaşlılık sigortası önem taşımakta, buna ek olarak sayıları 170'i aşan kurum ve kuruluş tamamlayıcı sosyal güvenlik kurumu olarak üyelerine ek garanti sağlamaktadırlar. 28.03.2001 tarih ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile de Bireysel Emeklilik Şirketleri oluşturulmuştur. Ayrıca 01.07.1976 tarih ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanun ile 65 yaşını doldurmuş, hiçbir gelire sahip olmayan, muhtaçlığını kanıtlayan, Türk vatandaşlarına hayatta kaldıkları süre içinde aylık bağlanmaktadır. 29.05.1986 tarih ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun belirlediği özelliklere sahip olan yaşlılar da herhangi bir yaş sınırı olmadan kanunun öngördüğü yardımlardan yararlanabilmektedirler (Alper, 2011: 182-183). 1982 Anayasası'nın 61.maddesinde yaşlıların korunması ile ilgili "yaşlılar, devletçe korunur. Yaşlılara devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir. Bu amaçla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar ve kurdurur" şeklinde bir düzenleme yer almaktadır. Ayrıca Anayasa'nın 10.maddesine 07.05.2010 tarih ve 5982 sayılı Kanun'la getirilen ek fıkra ile yaşlılar için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacağı belirtilmiştir. Farklı dezavantajlı gruplara yönelik çeşitli kanunlarda düzenlenen sosyal hizmetler 24.05.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile bir araya getirilmiştir (Alper, 2011: 182). Bu kanunla kurulan Sosyal Hizmetler Çocuk Esirge-

19. 7. Ünite'nin 184. Sayfası aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

"... me Kurumu bünyesinde Yaşlı Hizmetleri Daire Başkanlığı oluşturulmuştur (DPT, 2007: 12). 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun adı 3.6.2011 tarih ve 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sosyal Hizmetler Kanunu olarak değiştirilmiştir. Bu KHK ile kurulan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde yaşlı ve özürlerle ilgili olarak Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur. Müdürlüğün adı 25.4.2013 tarih ve 6462 sayılı Kanunda yer alan düzenleme sonucu Engelliler ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. 2828 sayılı Kanun'un öngördüğü esaslar doğrultusunda yaşlılara yönelik hizmetler 4 yönetmelik çerçevesinde yürütülmektedir. Yaşlılara yönelik kurumsal bakım; huzurevi ile huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri aracılığıyla yatılı olarak sağlanmaktadır (<http://www.eyh.gov.tr/tr/html/8155/Yasli+Bakim+Hizmetleri>, Erişim tarihi 21.2.2014). Buna göre; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı 107; Diğer bakanlıklara bağlı 2; belediyelere ait 20; dernek ve vakıflara ait 31; azınlıklara ait 7; özel sektöre ait 130 olmak üzere 297 huzur evi bulunmaktadır (http://www.eyh.gov.tr/tr/html/8448/TURKIYE_DE+YASLILARA+HIZMET+VEREN+KURULUSLAR, Erişim tarihi 21.2.2014). 2828 sayılı Kanun çerçevesinde çıkarılan Yönetmelik doğrultusunda Türkiye'de evde bakım ile ilgili ilk proje 1993 yılında SHÇEK Genel Müdürlüğü tarafından dört büyük ilde uygulanmış ancak başarılı olmamıştır. Buna karşılık Ankara Büyükşehir Belediyesi evde bakım hizmetleri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi evde sağlık destek hizmetleri ile bu alanda diğer belediyelere örnek olmuşlardır. Halen büyük şehirlerde az sayıda özel işletme ücretli tıbbi bakım ve refakat hizmeti sunmaktadır. Kendi evlerinde yaşamlarını sürdüren yaşlılara yönelik gündüzlü bakım hizmeti modeli olarak uygulanan Yaşlı Dayanışma Merkezleri (Danış: 346-347) ise başarılı olmadığından, organize edilerek Yaşlı Hizmet Merkezi olarak yeniden açılmıştır (Çohaz, 2010: 124). Halen Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı 5, özel yaşlı hizmeti merkezi 1 olmak üzere toplam 6 yaşlı hizmet merkezi bulunmaktadır (http://www.eyh.gov.tr/tr/html/8448/TURKIYE_DE+YASLILARA+HIZMET+VEREN+KURULUSLAR, Erişim tarihi 21.2.2014).

Sıra Sizde 3? Sizce neden yaşlıların korunması ile ilgili uluslararası belgeler diğer dezavantajlı gruplara göre daha sınırlıdır?

Engelliler

Özürlü, sakat ve engelli kavramları farklı anlamlara sahip olmakla birlikte genelde birbiri yerine kullanılmakta (Özgökçeler, 2011: 264), ülkelere, kültürlere uluslararası örgütlere (Yazıcı ve Yemişçi, 2010: 189) ve zamana göre kullanılan kavram ve kavramların anlamı değişebilmektedir. Son dönemde daha fazla kullanılan engellilik kavramı: yetersizlik nedeniyle bireyin yaş, cinsiyet ve sosyo-kültürel nedenlere bağlı olarak sosyal rolünü yerine getirmesinin engellenmesi sorununu ifade etmektedir (Özgökçeler, 2011; 266).

BM Dünya Engelliler Raporu'na göre dünya nüfusunun %15'i bir tür engellilik yaşamaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2011: 1). Ancak dezavantajlı gruplar içinde en büyük gruplardan biri olan engellilere yönelik sosyal politikaların oluşturulması oldukça zaman almış, XIX. yüzyılın son çeyreğinden itibaren engellilere yönelik sosyal politikalar gelişmiş ülkelerde gündeme gelmeye başlamıştır (Altan, 2010: 194). Günümüzde ise işgücü niteliği taşıyan engellilere fırsat eşitliği çerçevesinde çalışma hakkı ve olanağı tanımak, işgücü niteliği taşımayan veya bakıma muhtaç durumda olan engellileri sosyal güvenlik veya sosyal bakım hizmetleri kapsamına almak, engellilere yönelik sosyal politikaların temel amaçlarından biri hâline gelmiştir (Seyyar, 2008; Seyyar, 2006). Engellilerin en önemli sorunlarından biri olan istihdam sorununu çözebilmek amacıyla gelişmiş ülkelerde çeşitli sosyal politikalar oluşturulmaktadır. Bu doğrultuda; engellileri istihdam edilebilir hâle getirilmek amacıyla engellilere tıbbi tedavi ve tıbbi ve mesleki rehabilitasyon uygulanmakta, özel eğitim veya temel eğitim verilmektedir (Altan, 2010: 200-201). İşverenlerin engelli istihdamını sağlamak amacıyla da kanunlarla belli sayıda işçi çalıştıran işverenlere, belli sayı veya oranda engelli işçi çalıştırma zorunluluğu getirilmesi (kota sistemi), bazı iş ve mesleklerin ülke çapında sadece ...”

20. 7. Ünite'nin 186. Sayfasının, 1. Paragrafı aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“... İdaresi Başkanlığı (ÖZİDA) oluşturulmuştur. Aynı yetki kanununa dayanılarak çıkarılan 572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararname ile çok sayıda kanunun ilgili maddelerinde özürllülere yönelik düzenleme ve değişiklik yapılmıştır. Engellilere yönelik en önemli düzenleme 01.07.2005 tarih ve 5378 sayılı Özürllüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile gerçekleştirilmiştir (Gökmen, 2007). 4857 sayılı İş Kanunu'nda da engellilerin istihdamı ile ilgili olarak 30. maddede düzenleme yapılmıştır. 30. maddeye göre elli veya daha fazla işçi çalıştıran özel sektör işyerlerinde %3, kamu işyerlerinde %4 engelli çalıştırılması zorunlu olup, işverenler çalıştırmak zorunda oldukları engellileri Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) aracılığıyla sağlayacaklardır. Aynı maddede ayrıca özürllü istihdam eden işyerlerine yönelik özel teşviklerle, sakatlanmak suretiyle işten ayrılmış olan işçilerle kanunda öngörülen koşulların gerçekleşmesi hâlinde, işverenin yeniden iş sözleşmesi yapma zorunluluğu ile ilgili bir düzenleme bulunmakta, yer altı ve su altı işlerinde engelli çalıştırılması yasaklanmaktadır. Kanunun 101. maddesinde ise belirtilen oranda engelli çalıştırmayan işverenlere idari para cezası öngörülmektedir (Sümer, 2011: 56-58). 14.07.1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53. maddesi ile devlet memurları için de kota sistemi öngörülmüştür. Kota sistemi dışında 5378 sayılı Kanun'la ilk defa korumalı işyeri sistemi getirilmiştir. 03.06.2011 tarih ve 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile de ÖZİDA kaldırılarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur (<http://www.aile.gov.tr>, Erişim Tarihi 1.11.2011). 06.02.2014 tarih ve 6518 sayılı Kanun ile 5378 sayılı Kanun başta olmak üzere 4857 sayılı Kanun ve diğer kanunlarda engellilere yönelik bazı değişiklikler ve düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenleme ve değişikliklerle engellilere yönelik farkındalığın artırılması, sosyal ve çalışma yaşamına katılımlarının geliştirilmesi, ayrımcılığın önlenmesi, erişilebilirlik yükümlülüklerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesinin sağlanması gibi konularda bazı yeni düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.”

21. 7. Ünite'nin 187. Sayfasının, 1. Paragrafı aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“... oranında eski hükümlü veya terörle mücadelede malül sayılmayacak derecede yararlananları çalıştırma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu düzenleme ile %2'lik eski hükümlü kontenjanını sadece eski hükümlü için değil terör nedeniyle malül sayılmayacak şekilde yararlananlarla birlikte kullanılması söz konusudur. 30. maddede kamu işverenlerinin çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri İŞKUR aracılığıyla sağlamaları öngörülmektedir. Bu işçilerin nitelikleri, hangi işlerde çalıştırılabilecekleri, bunların işyerlerinde genel hükümler dışında bağlı olacakları özel çalışma ile mesleğe yönlentilmeleri, mesleki yönden işe nasıl alınacakları ise yönetmelikler çerçevesinde düzenlenmektedir.”

22. 8. Ünite'nin 202. Sayfasının, 3. Paragrafının 5. cümlesi aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

“... Nitekim dünya ekonomisinin % 80'ine 34 üyesi bulunan OECD ülkeleri hakimdir...”

23. 8. Ünite'nin 209. Sayfasının, "Haberleşme ve Ulaşım Maliyetlerinin Düşmesi ve İletişimin Artışı" başlığı altındaki 3. paragrafı aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

2021 yılı ocak ayı itibarıyla Dünya nüfusunun % 56,4 ü şehirlerde yaşamakta; 5,22 milyar kişi mobil telefon kullanıcısı (Dünya nüfusunun % 66,6'sı); Dünya nüfusunun % 59,5'i (4,66 milyar kişi) internet kullanıcısı ve nihayet 4,20 milyar kişi (Dünya nüfusunun % 53,6'sı) aktif sosyal medya kullanıcısıdır. Eğer bir küreselleşme tarifi yapılacak ise digital gelişmeler önemli göstergelerinden biri olacaktır. Nitekim, 2021 yılında yıllık internet kullanıcı sayısı % 7,3; sosyal medya kullanıcısı % 13,2 ve mobil telefon kullanıcısı sayısı % 1,8 artmıştır. (dijilopedi.com/2021).